

***Формування ключових компетентностей
учнів засобами проектної технології
на уроках трудового навчання***

**Опис досвіду роботи
Кулачинської Тетяни В'ячеславівни,
учителя трудового навчання
Кумарівської ЗОШ І-ІІІ ступенів,
спеціаліста другої категорії**

1.Актуальність досвіду

Реформування української системи освіти відбувається у відповідності до світових тенденцій, які встановлюють пріоритет творчого розвитку, критичного мислення, компетентностей особистості над традиційним заучуванням знань і вмінь.

Тому особистісна орієнтація, формування національних загальнолюдських цінностей, створення умов для формування життєвих компетентностей учнів є пріоритетами сучасної освіти. Державний стандарт ґрунтується на засадах особистісно-зорієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів, що реалізовані в освітніх галузях. Метою освітньої галузі «Технології » є формування і розвиток проектно-технологічної та інформаційно-комунікаційної компетентностей для реалізації творчого потенціалу учнів і їх соціалізації у суспільстві. Відповідно до Державного стандарту освітньої галузі «Технологія» це вирішується шляхом впровадження в практику навчання активних методів, до яких належить і метод проектів.

Науково-теоретична база

Сьогодні в Україні компетентнісний підхід визнано одним із пріоритетних у модернізації освіти. Українськими вченими він розглядається за різними напрямками: уміння вчитись як ключова компетентність (О. Савченко); досвід закордонних країн і стратегія впровадження в українську систему освіти компетентнісного підходу (Н. Бібік, О.Сухомлинська, О.Пометун, О. Овчарук, С.Трубачева); формування життєвої компетентності старшокласників загальноосвітніх шкіл України (І.Єрмаков, І.Ящук).

Метод проектів був розроблений американським філософом і педагогом Джоном Дьюї та його учнем В. Кілпатріком. Історія застосування методу проектів у навчальній діяльності школярів детально проаналізована С.У.Гончаренком, О.Я.Савченко, О.О.Фунтіковою. Цінними з сучасних позицій поняття «проект» та розгляд ознак проекту як явища міждисциплінарного, поліфункціонального є матеріали російських вчених В. Гузеєва, Д. Левітес, Є. Полат, Г. Селевка та українських вчених К. Баханова,

А. Касперського, Т. Кручиніна, О. Пехоти, Л.М. Ващенко та ідеї В.В.Рибалки щодо видів та форм творчого проектування школярів й ролі проектної стосовно ефективного професійного самовизначення.

На думку О. Коберника, саме метод проектів дає змогу учням системно оволодіти організацією практичної діяльності у всьому проектно-технологічному ланцюжку.

Моя система роботи будується на сучасних педагогічних технологіях, орієнтованих на самостійну діяльність школярів – індивідуальну, парну, групову, головна мета яких зробити процес навчання творчим. Використання методу проектів дає змогу учням системно оволодіти організацією практичної діяльності у всьому проектно-технологічному ланцюжку.

Результати своєї діяльності бачу:

- у підвищенні якості знань учнів;
- у зростанні інтересу до культурно-історичних цінностей українського народу, його традицій та духовності;
- у формуванні життєвих компетентностей учнів та створенні умов, що стимулюють мотивацію навчання на уроках;
- в участі вихованців у пошуково-дослідницькій діяльності;
- у творчій участі школярів у позашкільних заходах;
- у вмінні учнів вільно орієнтуватися в інформаційному середовищі та самостійно користуватися Інтернет-ресурсами.

1. Основна частина

Метод проектів передбачає поєднання технології створення освітніх ситуацій, в яких учень ставить та розв'язує власні завдання, з технологією супроводу самостійної діяльності учня, забезпечує інтеграцію їх знань з різних навчальних предметів, диференціацію навчання з урахуванням індивідуальних особливостей школярів, проблемність навчально-виховного процесу.

Використовуючи проектний метод навчання, учні засвоюють усю технологію розв'язання завдань – від постановки питання до результату.

2.1 Суть компетентностей

Для реалізації компетентнісного підходу в трудовому навчанні, способи діяльності доцільно представляти у формі компетентностей. Тлумачний словник сучасної української мови за редакцією В.Т. Бусела розглядає компетентність «як певну суму знань у особи, яка дозволяє їй судити про що-небудь, висловлювати переконливу, авторитетну думку. Компетентний – це той, хто знає, обізнаний у певній галузі; який має право за своїми знаннями або повноваженнями робити або вирішувати що-небудь, судити про що-небудь». Компетентнісний підхід спрямований на формування ключових і предметних компетентностей. (Додаток 1)

2.2 Формування ключових компетентностей учнів через уроки трудового навчання

Формування компетентностей учнів зумовлене реалізацією не тільки відповідного оновленого змісту освіти, але й адекватних методів та технологій навчання.

Для формування життєвих компетентностей учнів практикують традиційні та інноваційні технології організації навчальної діяльності. (Додаток 2). Свою діяльність спрямовую на формування технічно, технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя і активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного, інформаційного суспільства, формування життєво необхідних знань, умінь і навичок ведення домашнього господарства і сімейної економіки, основних компонентів інформаційної культури учнів, забезпечення умов їх професійного самовизначення, вироблення в них навичок, творчої діяльності, виховання культури праці, здійснення допрофесійної і професійної підготовки. Я, як вчитель трудового навчання, формую компетентності учнів засобами свого предмета. (Додаток 3)

На своїх уроках я використовую інтерактивні форми та методи навчання: самостійна й практична робота, робота в парах, робота в малих групах тощо. Участь у диспутах, дискусіях надає учням можливість вільно висловлювати власні думки, обговорювати їх з іншими учнями класу, розвиває комунікативні навички, критичне та логічне мислення, увагу, пам'ять. Інтерактивні

форми організації навчально–трудоого процесу («Мозковий штурм», «Мікрофон», «Перестрілка», «Навчаючи - учись», «Коло ідей», «Спіймай помилку», «Дизайн – аналіз» тощо) допомагають задіяти всіх учнів, формують навички роботи в команді, виховують толерантність, гнучкість, уміння швидко адаптуватися, впевненість у собі, надають дитині можливість презентувати свої здібності та знання. Таким чином, в учнів формується соціальна, комунікативна компетентності.

Вивчаючи культуру українського народу, особливості української кухні, українську народну вишивку, народний одяг, українські народні ремесла, в учнів розвивається полікультурна компетенція, виховується повага до національних традицій.

2.3 Метод проектів як інструмент формування життєвих компетентностей

Одним з ефективних інструментів формування життєвих компетентностей є проектна діяльність. Я звернулась до цього методу, тому що він дає можливість в стінах школи формувати життєві компетентності, творчу особистість, пробуджує і розвиває в дитині талант, дає можливість дітям осмислено застосовувати свої знання, реалізує їх соціальні потреби, формує мотивацію до навчання.

Ознайомлювати учнів з методом проектів я починаю з 5класу. Суть проектної технології – включення учнів у процес творчої діяльності (від ідеї до її практичної реалізації), повний та органічний зв'язок навчання з життям та інтересами особистості, практична діяльність учнів. Перевагу в створенні проектів віддаю творчим. Навчаю роботі над творчими проектами учнів поступово. Спочатку це короткочасні проекти, виконання яких вкладається в межі одного уроку. Поступово проекти ускладнюються, стають тривалішими. Таким чином, до 9 класу учні вже мають усі навички для самостійного створення творчих проектів. Такі проекти містять у собі проблему, яка потребує

вирішення, та формулюють одне чи кілька завдань, які будуть розв'язуватися на протязі певного часу відповідно до етапів проектування.

2.4 Творчі індивідуальні проекти

Творчий проект – це навчально-трудове завдання, у результаті якого створюється продукт. Згідно з потребами соціального та науково–технічного прогресу творчі проекти щодо виготовлення виробів потребують певних знань та умінь. Це змінює не лише зміст, але й методи навчання, формуючи в учнів компетентності, які б дали змогу адаптуватися до нових соціально-економічних умов. (Додаток 4)

Проектна діяльність залучає кожного учня до активного пізнавального процесу та дає змогу врахувати під час навчання національні, регіональні умови. Так, під час виконання творчого проекту учні здійснюють економічний розрахунок фінансових витрат на виготовлення виробу, затрат часу, планують можливість масового підприємства, ціну реалізації тощо. Наприклад, під час вивчення варіативного модуля «Технологія виготовлення швейних виробів» учням треба дібрати модель поясного виробу, яка відповідає вимогам сучасної людини та не потребує використання дорогих тканин, запропонувати послідовність пошиття спідниці та можливі варіанти її виготовлення, спланувати організаційно-технічні заходи, що забезпечать високу ефективність праці, а також підвищать її продуктивність, знизять собівартість, покращать якість продукції.

Зміст програми з трудового навчання спрямований на виявлення та розвиток здібностей дитини із різних видів декоративно-ужиткового мистецтва: традиційної вишивки, в'язання, виготовлення сувенірів тощо.

Процес навчання будує таким чином, щоб учні могли порівнювати та узагальнювати матеріал, який вивчається, пов'язати його з вивченим, визначити необхідний зі всієї суми теоретичних зв'язків та використовувати ті дані, які потрібні для виготовлення виробу.

На уроках звертаю увагу учнів не лише на шляхи творчого отримання практичних завдань, а й допомагаю їм знаходити ці шляхи самостійно.

2.5 Творчі групові проекти

Робота учнів за методом проектів може бути не тільки індивідуальною, а й групою. Групові проекти передбачають створення виробу, який об'єднує індивідуальні роботи кожного члена групи. Наприклад, під час роботи над варіативним модулем «Технологія виготовлення народної ляльки» виробили учнів, які виготовляли лише родинні ляльки–обереги були поєднані у спільний проект «Родинні обрядові українські ляльки». (Додаток 5) .

А під час роботи над творчим проектом «Вишивка атласними стрічками» учні хоч і виконували роботи індивідуально, однак вони були об'єднані спільною темою виконання проекту, тобто спільним об'єктом проектування, варіанти якого обговорювалися в кожній групі окремо та супроводжувалися розробкою композицій, мали дизайнерські рішення. При цьому логіка побудови діяльності учнів відповідала спільній структурі проектування, при якій уся група колективно вирішувала одну проблему, разом опановуючи загальну тему.

Саме такі проекти дають змогу виявляти комунікативні компетентності кожного учня. (Додаток 6)

2.6 Захист та презентація проектів

Одним із кінцевих етапів роботи над проектом є оцінювання результатів проектування. Оцінювання – це імітація професійної експертизи. Спочатку проект захищається в групі, потім доопрацьовується й захищається остаточно.

Під час захисту проектів (це може бути шкільна виставка, ярмарок-продаж, випуск стінних газет, виготовлення буклетів, електронних презентацій тощо) учні навчаються переконувати своїх однокласників у цінності своєї роботи, демонструють свою компетентність у спеціальних питаннях, які стосуються проекту, старанність, добросовісність, аргументацію запропонованого рішення, рівень творчості, оригінального підходу, а також інформаційну компетентність. (Додаток 7, 8)

Реалізація методу творчих проектів дає змогу учням усвідомити роль знань і навичок в житті та навчанні. Знання – вже не мета, вони стають засобом у

справжній освіті, допомагають формувати свої розумові стратегії, дають можливість кожному самостійно долучатися до здобутків культури.

3. Висновок

Таким чином, використання методу проектів сприяє розвитку соціально активного, освіченого громадянина України, формує життєві компетентності школярів за допомогою рефлексії їхніх дій, оскільки саме вони допомагають учням проявити вміння і здібності у дорослому житті при спробі почати власну справу, орієнтуватися в сучасному суспільстві, приймати правильні рішення в нестандартних ситуаціях, аналізувати й контролювати власну діяльність, розв'язувати проблеми, працювати в команді, брати участь як у малому бізнесі, так і в суспільних проектах.

Проектна діяльність дозволяє комбінувати і поєднувати формальні знання з практичним досвідом. Вона в своїй основі розрахована на гнучку організацію процесу навчання учнів. Впровадження в навчальну діяльність компетентнісного підходу через використання методу проектів дозволило підвищити якість виконання творчих проектів. **(Додаток 9)**

Метод проектів не потребує додаткового обладнання, не вимагає перебудови існуючого, крім того, розпочинати впровадження цієї методики можна за практично «нульової» матеріально-технічної бази шкільних навчальних майстерень (головне – визначитись з темами проектів).

Наведена модель навчання охоплює формування та розвиток всіх ключових компетентностей учня, комплекс яких є центральним в системі компетентнісного підходу.

Література

1. Бербец Т. Контроль навчальних досягнень учнів у процесі проектно-технологічної діяльності. Трудова підготовка. – 2003. - № 2
2. Бербец Т. Самостійна робота учнів під час виконання творчих проектів. Трудова підготовка. - 2004. - №4
3. Ващук С. Проектно-технологічна діяльність учнів на уроках. Трудова підготовка. – 2003. - № 2.
4. Єрмаков І. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики. Науково-методичний посібник – Запоріжжя: Центріон, 2005.
5. Коберник О. Дидактичні основи сучасного уроку трудового навчання. Трудова підготовка. - 2003. - № 2
6. Поборченко Н. Нові освітні технології. Директор школи. – 2007. - № 4
7. Родигіна І. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. – Харків: Основа, 2006.
8. Сидоренко В. Проектно - технологічний підхід як основа оновлення змісту трудового навчання школярів. Трудова підготовка. - 2004. - №1
9. Терещук А., Вдовиченко А. Навчання учнів основних етапів проектно - технологічної діяльності. Трудова підготовка. – 2004. - № 4
10. Котелянець Н. Проектно - технологічна діяльність молодших школярів. Трудова підготовка. – 2006.- № 1
11. Мірошніченко Ю. Комп'ютерна техніка як засіб удосконалення технологічної культури школярів. Трудова підготовка - 2005. - №5
12. Шляхова Г. Розвиток творчих здібностей на заняттях з трудового навчання. – Донецьк. – 2002
13. Ящук С. Виконання основних етапів проектування на уроках трудового навчання. Трудова підготовка. – 2003. - №4

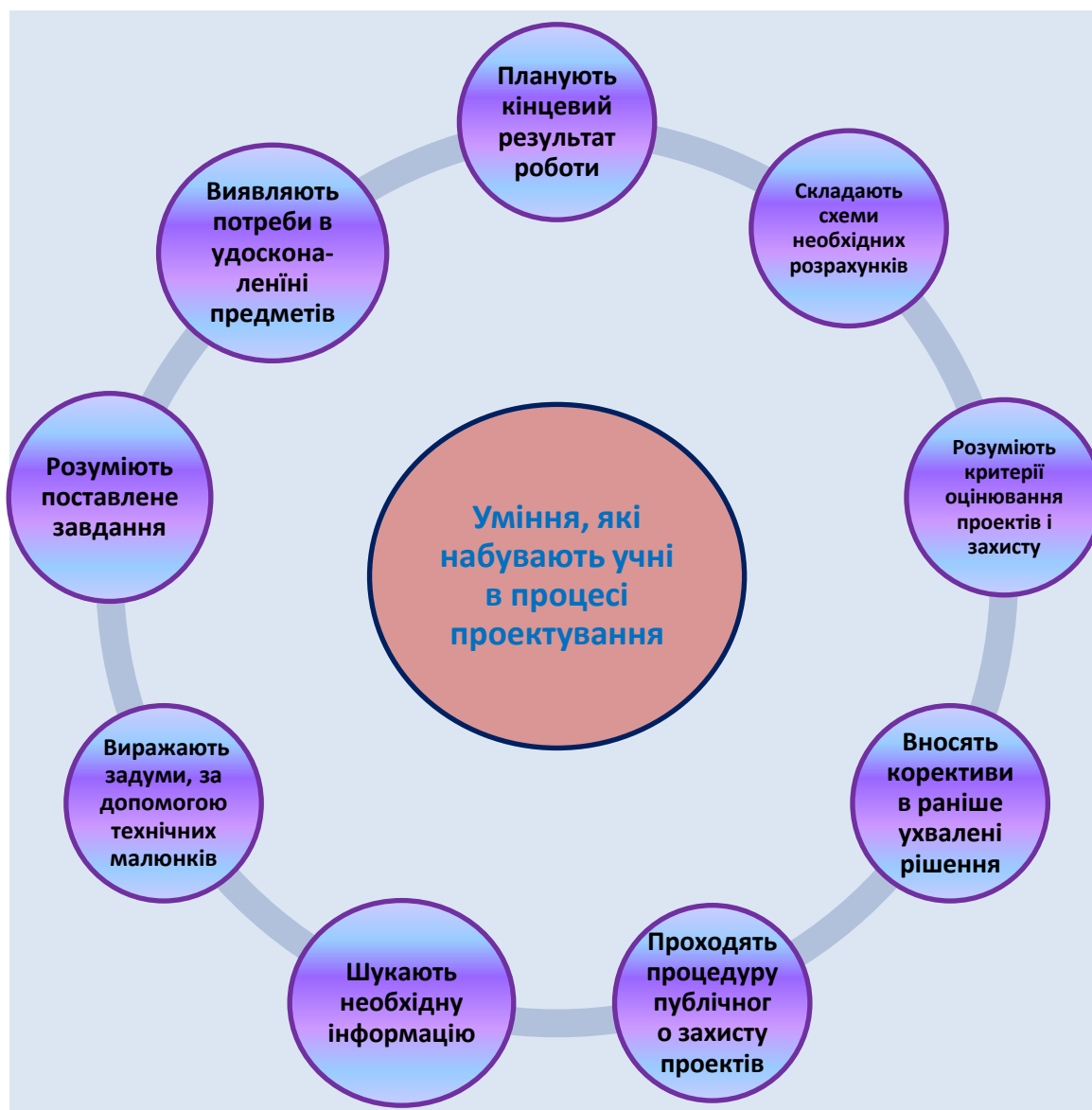
**Характерні ознаки компетентнісного навчання
в порівнянні з некомпетентнісним**

Некомпетентнісне навчання	Компетентнісне навчання
Наука – основа змісту освіти – розглядається як сукупність фактів, понять, законів і теорій	Наука – основа змісту освіти – розглядається як загальнолюдський досвід розв’язання проблем
Вивчення «основ наук» є головною і самодостатньою метою навчального процесу	Вивчення «основ наук» є засобом розвитку готовності розв’язувати життєві проблеми з використанням принципів наукового мислення
Вчитель ставить питання «Що?» і «Чому?» і відповідає на них разом з учнями	Вчитель ставить питання «Навіщо?» і «Як?» і відповідає на них разом з учнями
Методи і форми навчання залежать від змісту навчання	Методи і форми навчання використовуються як самостійні шляхи досягнення певних педагогічних цілей. Наприклад, групові форми роботи спрямовані на формування умінь співпраці
Застосування знань і вмінь обмежується навчальними ситуаціями	Застосування знань і умінь відбувається в життєвих (або наближених до життєвих) ситуаціях
Основний результат навчання: знання, уміння, навички, цінності	Основний результат навчання – осмислений досвід діяльності
Життєвий досвід учнів формується стихійно, за межами навчального предмета	Життєвий контекст і формування життєвого досвіду вводиться в межі навчального процесу як його значущі елементи
Нагромаджується і осмислюється досвід розв’язання навчальних завдань	Нагромаджується і осмислюється досвід розв’язання життєвих завдань
Оцінюється нагромаджений багаж дидактичних одиниць	Оцінюється здатність застосовувати нагромаджений багаж дидактичних одиниць у різних ситуаціях
Школа уводить людину від розв’язання складних життєвих проблем у галузь, наближену до «чистої науки»	Школа готує людину до розв’язання життєвих проблем. Школа вчить учнів покладатися на свою пам’ять, самостійність

**Формування ключових компетентностей учнів
через уроки трудового навчання**

Група компетентностей	Завдання трудового навчання	Реалізація їх через уроки трудового навчання
<p>1. Соціальна: - вміння безконфліктно працювати; - вміння приймати рішення; - вміння робити вибір; - вміння брати відповідальність</p>	<p>Створення умов для професійного самовизначення, обґрунтованого вибору професії з урахуванням власних здібностей, уподобань та інтересів; виховання активної життєвої позиції</p>	<p>Забезпечення співробітництва, здійснення роботи в команді, усвідомлення власного внеску в роботу, адекватної оцінки і самооцінки, вміння використовувати власний досвід.</p>
<p>2. Проектно-технологічна - здатність учнів застосовувати знання, уміння та особистий досвід у предметно-перетворювальній діяльності.</p>	<p>Формування цілісного уявлення про розвиток матеріального виробництва, роль техніки, проектування і технологій у розвитку суспільства; ознайомлення учнів із виробничим середовищем, традиційними, сучасними і перспективними технологіями; набуття учнями досвіду провадження технологічної діяльності; розвиток технологічних умінь і навичок учнів.</p>	<p>Зацікавленість учнів, цільова спрямованість на опанування різних технологій, прагнення до самовдосконалення, потреба в саморозвитку технологічних знань та вмінь; уміння добирати та використовувати інструменти та матеріали, навички обробки матеріалів та виготовлення виробів, уміння розробляти та компонувати проектну документацію.</p>
<p>2. Продуктивної творчої діяльності - дотримання загально навчальних умінь і навичок; - розв'язання навчальних завдань і життєвих проблем</p>	<p>Ознайомлення та залучення учнів до різних видів діяльності, формування необхідних для цього знань і вмінь, навчання учнів способів поведінки з різноманітними засобами праці; формування навичок раціонального ведення господарства, відповідальності за результати праці; потреба ініціативно включитися в систему нових економічних відносин, в підприємницьку діяльність</p>	<p>Забезпечення власної активності учня. Стимулювання пізнавальної, творчої активності учня через вибір виробів на виставку. Заохочення учнів до прояву ініціативи у виконанні програмових засобів (моделювання). Проведення нестандартних уроків. Занесення обдарованих учнів до інформаційного банку «обдарованих». Проведення індивідуальних творчих робіт за технологічними картами та схемами.</p>

<p>4. Комунікативна: - способи взаємодії з людьми; - навички роботи в групі; - володіння різними соціальними ролями в колективі</p>	<p>Виховання активної життєвої позиції; формування комплексу особистісних якостей, потрібних людині як суб'єкту сучасного виробництва і культурного розвитку суспільства</p>	<p>Формування власної точки зору. Вміння презентувати свій продукт, здійснювати захист творчих робіт та рефератів. Проведення уроків, диспутів, конкурсів, ігор. Забезпечення можливості вільного спілкування на уроці під час обговорення навчальної задачі.</p>
<p>5. Полікультурна і соціокультурна: - засвоєння культурних і духовних цінностей</p>	<p>Формування в учнів культури праці, культури побуту, комплексу особистісних якостей, потрібних людині, як суб'єкту культурного розвитку суспільства.</p>	<p>Розробка проектів народознавчого спрямування. Розширення кругозору. Повага до чужої праці. Додержання партнерських стосунків</p>
<p>6. Інформаційна: - вміння добувати, аналізувати, відбирати необхідну інформацію, її перетворювати і передавати.</p>	<p>Ознайомлення учнів з місцем і роллю інформаційно-комунікативних технологій в сучасному виробництві і повсякденному житті; залучення учнів до різних видів діяльності; формування в учнів технічного світогляду, закріплення на практиці знань про технологічну діяльність.</p>	<p>Використання різних джерел інформації: довідників, енциклопедій, креслень, інструктивних карток тощо. Вміння користуватися новими Інформаційними технологіями. Аналіз, критичне ставлення до інформації, її самостійне опрацювання, її розуміння, усвідомлення, залучення власного досвіду.</p>
<p>7. Саморозвитку й самоосвіти: - потреба і готовність навчатися як у професійній діяльності, так і у особистісному й суспільному житті</p>	<p>Виховання готовності до безперервної професійної освіти.</p>	<p>Узагальнення власних знань, організація самоосвітньої діяльності, постійне удосконалення, збагачення власного досвіду. Надання учням популярної літератури з предмета і навчання її практичному застосуванню. Визначення перспективи діяльності; використання творчих завдань, використання яких ґрунтується на самоосвіті.</p>

Урок – проект варіативного модуля «Технологія виготовлення народної ляльки-оберега»

Тема.. **ВИГОТОВЛЕННЯ ЛЯЛЬКИ-МОТАНКИ «БЕРЕГИНЯ»**

Мета: поглибити знання учнів з технології поетапного

виготовлення ляльки-мотанки, удосконалити процес виготовлення ляльки-оберега «Берегиня»; формувати в учнів вміння дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог, організації робочого місця, правил безпечної праці під час виконання практичної роботи та вміння користуватися допоміжними джерелами; удосконалювати навички роботи в групі й уміння презентувати результати своєї діяльності; формувати комунікативні, соціальні компетентності, компетентності продуктивної творчої праці; розвивати творчий підхід до вирішення завдань, конструкторські та дослідницькі навички; виховувати художній та естетичний смак, шанобливе ставлення до оберегу як національної культурної спадщини українського народу, інтерес до народних традицій, зокрема рукоділля,

Тип уроку: застосування знань, умінь і навичок.

Методи, прийоми: метод конструювання виробу, «незакінчене речення», мультимедійні презентації, «мікрофон», бесіда-актуалізація.

Обладнання: проектор, ноутбук, екран; електронна презентація; види тканин, ножиці; голка, нитки різних видів, бісер, тасьма, штучні квіти, каркас для панно, зразки готових виробів, кольорові ілюстрації, робочі папки - портфоліо.

Форма уроку: урок-проект

Цілі:

учні знають:

- правила безпечної праці, санітарно-гігієнічні вимоги;
- види ляльок, їх функції;

- технології виготовлення ляльок;

учні вміють:

- організувати робоче місце;
- відрізати ляльки-мотанки від інших видів ляльок;
- розробляти технологічні картки виготовлення виробів;
- підбирати дизайн одягу ляльки;
- створювати ляльки-обереги згідно з обраною технологією;
- презентувати свою роботу.

Хід уроку

*Моя лялька-мотанка
Ниточкою змотана,
Оберіг мій на землі,
Талісман мені в житті*

I. Мотиваційний етап

Створення позитивного настрою засобом мультимедійної міні-презентації «Зустріч зими з весною».

Слово вчителя

Учні звертаються до «Карток самооцінювання».

II. Етап цілевизначення

Готуючись до цього уроку, ви протягом певного часу працювали над визначеними завданнями в 2 групах: «Дизайнери» та «Технологи». Тож спробуйте спрогнозувати тему сьогоднішнього уроку.

Відповіді учнів

Вчитель. Дякую. Дійсно, тема нашого уроку: «Виготовлення ляльки – мотанки «Берегиня». Зверніть увагу на епіграф нашого уроку і протягом заняття спробуйте осягнути суть закладеної думки в ньому.

Тема ця і не нова,

Та для всіх цікава.

Будуть вам нові завдання,

Буде і забава.

І в портфоліо - скарбницю до цієї теми

Технології цікаві ми з вами зберемо!

Тож спробуємо сформулювати відповідно до теми й цілі уроку: (метод «Мікрофон»).

Відповіді учнів

Вчитель. Спасибі, а тепер стосовно теми уроку сформулюйте проблемне питання.

Відповіді учнів

Вчитель. Дякую, я з вами погоджуюся.

III. Етап виконання плану діяльності

Вчитель. Вивчення українських традицій потребує не тільки ознайомлення з історичними відомостями, а й проведення певних різноманітних досліджень в цій галузі. Так як ця тема охоплює дуже багато сторін нашого буття, ми з вами вирішили ще на початку вивчення теми «Технологія виготовлення української народної ляльки-оберега» створити спільний проект і дали йому назву «Родинні обрядові українські ляльки». Зверніть увагу на характеристику даного проекту:

- За характером діяльності - практико – орієнтований;
- За галуззю виконання – інтегрований;
- За змістом - матеріальний;
- За тривалістю виконання - середньостроковий;
- За кількістю учасників - груповий.

Вчитель. Кожна людина на землі мріє мати оберіг, який захистить її від зла та біди, який допоможе виконати найзаповітніші бажання та дасть сили побороти усі негаразди сьогодення. І ви знаєте, що у нашого народу здавна такий оберіг існував - це лялька - мотанка, яку ми спробуємо створимо вже на сьогоднішньому уроці. Хоч робота виконувалася спільно, але кожен відповідав за свою ділянку роботи. Отож, найкращий спосіб представити матеріали, зібрані вами з теми проекту, - це їх презентувати. Я передаю слово спікеру групи «Технологи».

(Учніські повідомлення з використанням виготовлених

таблиць та підібраних матеріалів, представлених у формі мультимедійної презентації)

Вчитель. Дякую за презентацію вашої роботи. Зверніться до «Карток самооцінювання». Дійсно, українська народна лялька є втіленням добра й лагідності, є оберегом, який захищає від зла та біди і який допоможе виконати всі заповітні бажання та дасть сили побороти любі негаразди.

IV. ПРАКТИЧНА РОБОТА

Вчитель. Діти, ви знаєте, що, де б ви не знаходилися: на вулиці, удома, на заняттях, — необхідно бути дуже обережними. На цьому році ми користуватимемося різними предметами, тож дотримання техніки безпеки при цьому є обов'язковим. Перед початком роботи давайте ще раз нагадаємо правила техніки безпеки. Зверніть увагу на екран.

Інструктаж з охорони праці

Вчитель. Тож запрошую всіх до нашої творчої майстерні! *(Учні сідають за стіл і виконують практичну роботу)*

Оскільки на уроці ви виконуватимете практичну роботу, подивіться на своє робоче місце і перевірте чи всі матеріали та інструменти є для її виконання.

Самостійна практична робота виконується за інструкційними картками.

Вчитель. Лялька-мотанка здавна у кожній родині виконувала роль оберегу, була символом мудрості, берегинею роду, символом матері-заступниці та зв'язку між поколіннями. Тому, перш ніж приступити до роботи, попросіть у Господа (як робили наші пращури) благословення на добру справу.

Приступимо до роботи з чистим серцем, ясним розумом, щирими помислами. Покриваючи тіло ляльки тканиною, вкладайте в неї свої думки і наміри: для чого ця лялька робиться і в чому буде допомагати нам. І нехай «Берегиня» дійсно стане оберегом для родини і втіленням наших найприємніших сподівань.

Прошу під час виготовлення ляльки-мотанки «Берегиня», коментувати операції по виготовленню її елементів.

Учні виконують практичну роботу та коментують свої дії.

Презентація виготовленої ляльки.

V. РЕФЛЕКСІЙНО- ОЦІНЮВАЛЬНИЙ ЕТАП

Вчитель. Отож, діти, ви сьогодні добре попрацювали над виробом. Оцініть свою роботу і поставте відповідні бали у «Картки самооцінювання» .

Видно, що ви не тільки вивчили теоретичний матеріал, використовуючи додаткову літературу, а й дібрали та виконали завдання як для своєї групи, так і для іншої, зробили чудові презентації та попереду, діти, на вас чекає виготовлення ще 6 ляльок - оберегів. Тож будьте успішними, виготовляючи їх! Я вам бажаю наснаги, творчих успіхів та невичерпної енергії.

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Запишіть домашнє завдання: принести матеріали для виготовлення ляльки «Нерозлучники». Здайте мені, будь ласка, свої «Картки самооцінювання» та щоденники. Я врахую ваші оцінки та оціню роботу кожного з вас на уроці.

Урок добігає кінця, тож пропоную підбити підсумки , використавши «Незакінчене речення».

VII. ПРИБИРАННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ. ПРИМІЩЕННЯ МАЙСТЕРНІ ЧЕРГОВИМИ

Творчий проект «ВИШИВКА АТЛАСНИМИ СТРІЧКАМИ»

Тема. Виготовлення виробу за технікою «вишивка атласними стрічками».

Мета: познайомити учнів з основними прийомами вишивки атласними стрічками, основними матеріалами й інструментами, видами швів; формувати вміння у виконанні прямого шва для вишивки простих квітів; розвивати розумову діяльність учнів через уміння аналізувати, виділяти головне; створити умови для формування здоров'язберігаючої, загальнокультурної та комунікативної компетентностей; формування інтересу і дбайливе ставлення до навколишньої природи, естетичне виховання учнів.

Хід уроку:

I. Організаційний момент

II. Актуалізація знань

- На минулих уроках ми познайомилися з поняттям «Творчий проект», що воно означає?
- Які етапи виконання творчого проекту ви можете назвати?
- Ми з вами вже визначилися з темами творчого проекту, багато хлопці вибрали виріб, і я дуже рада, що вас зацікавила техніка вишивки атласними стрічками.

III. Повідомлення теми уроку

- Сьогодні на уроці ми познайомимося з основними прийомами вишивки атласними стрічками, які ви зможете використовувати при виконанні виробу творчого проекту.
- Як ви думаєте, діти, на якому етапі виконання творчого проекту ми зараз перебуваємо? (технологічному).
- А чому ви так думаєте? (*сьогодні ми познайомимося з технологією виконання вишивки атласними стрічками, а на наступному уроці почнемо виготовляти свій виріб*).

IV. Вивчення нового матеріалу

Ми з дитинства любимо гуляти по сільських вуличках, бродити по лісі й уздовж ріки. Щовесни з нетерпінням і завмиранням серця чекаємо, коли сонце зігріє землю і її покрийть строкатим килимом дзвіночки, ромашки, чистотіл і примули. За допомогою вишивки атласними стрічками можна передати їхні чудесні відтінки й форми.

Розмаїтість квітів стрічки, багатий атласний блиск вражає уяву. Завдяки засобами атласних стрічок створювати з них прекрасні картини зможе навіть починаюча рукодільниця. Для вишивання використовуються стрічки різної ширини й кольору. Оскільки стрічка надзвичайно пластична, кожний стібок можна розмістити на відведеному йому місці, а оскільки щораз стьобання виходять різними, те й квіти не будуть схожі один на інший.

Перегляд презентації «Вишивка атласними стрічками»

Демонстрація картин, що вишиті атласними стрічками

V. Практична робота

Вступний інструктаж

1. Для початку роботи вам знадобляться атласні стрічечки, шматок тканини для вишивання, кілька гобеленових голок, ножиці й п'яльця.

Основні вимоги до даних матеріалів і інструментів у таблиці №1. Робота з таблиці. (*Таблиця для кожного учня*)

Матеріали й інструменти	Основні вимоги й характеристики
Стрічечки	Стрічки можуть бути самими різними по кольору. Для вишивки використовуємо стрічки чотирьох розмірів: шириною 2,4,7 і 13 мм. Матеріал стрічки ніжний і пластичний, тому просунутими в голку стрічечками, можна вишивати майже так само, як нитками. Кожний стібок стрічкою покриває більшу площу тканини, чим стібком нитками, робота просувається набагато швидше. Атласні стрічки варто звертати акуратно й зберігати дбайливо (дивися зразки).

Тканини	Атласними стрічками можна вишивати на будь-якій тканині, через яку легко просмикнути голку. Вишивати стрічками можна навіть по шкірі, якщо попередньо проробити в ній отвору шилом, а голку взяти товсту (дивися зразки).
П'яльця	Атласними стрічками можна вишивати на будь-якій тканині, через яку легко просмикнути голку. Вишивати стрічками можна навіть по шкірі, якщо попередньо проробити в ній отвору шилом, а голку взяти товсту (дивися зразки).
Голки	Для вишивання стрічками підходять тільки голки з більшими вушками й гострими кінчиками. Важливо правильно підбирати куту по ширині стрічечки: вушко повинне бути досить широким, щоб стрічка вільно проходила через нього. Для самої широкої стрічки, 13 мм, знадобиться сама велика гобеленова голка. Для стрічок шириною 7 і 4 мм візьміть голку № 18, для самих вузьких стрічок шириною 2 мм - голку № 24. Для вишивання нитками підійде тонка голка № 8 (дивися зразки)

2. Перш ніж приступитися до вишивання, необхідно освоїти трохи простих, але важливих прийомів, без яких неможливо вишивати стрічками.

(Таблиця № 2 для учнів)

3. По таблиці № 2 учні знайомляться з основними прийомами вишивки атласними стрічками й виконують практичну роботу №1.

Поточний інструктаж

Правила безпечної праці.

При використанні ножиців, голок і шпильок:

1. Ножиці із зімкнутими лезами повинні перебувати праворуч від працюючими кільцями до нього. Передають їх, зімкнувши леза, кільцями вперед.

2. Не можна шити іржавою голкою. Вона погано проколює тканину, залишає на ній сліди й, крім того, може зламатися.
3. Не можна вколювати голки й шпильки в одяг, стіл або інші предмети. Голки треба зберігати в подушечці, а шпильки - у коробочці із кришкою.
4. Не прикушувати нитку зубами - можна зіпсувати емаль і поранити губи.

Практична робота №1.

6. Знайомство з видами швів, використовуваних у вишивці атласними стрічками (*Перегляд презентації «Види швів у вишивці атласними стрічками»*).

Вишиваючи атласними стрічками, використовуємо різні види швів:

Прямий шов - (*розглядання образів вишивки квітів: жовтцю, айстри, іпомеї, монарди (бергамот), бегонії, дельфініум*).

Стрічковий шов - (*розглядання образів вишивки квітів: шипшини, іриса, дзвіночка, лілія кудрява, рудбекії*).

Французькі вузлики - (*розглядання образів вишивки квітів: гілки троянди, ірландських дзвіночків, примули, жимолості, гілки яблуні*).

Складання - (*розглядання образів вишивки квітів: скабіози, маку, вітрогонки, анютині вічка, запашного горошку*).

Петельки - (*розглядання образів вишивки квітів: іриса, бутон троянди, рокитника, дзвіночка*).

Листи. У кожної рослини листи мають свою форму й вид. Важливо також урахувати їхній цвіт, розмір і співвідношення із самою квіткою, спосіб закріплення (*розглядання зразків*).

Практична робота № 2. Прямий шов.

1) Поточний інструктаж

Перед тим як приступитися до виконання вишивки, необхідно правильно організувати робоче місце, підібрати тканина, нитки, інструменти й пристосування, збільшити або зменшити малюнок, перевести його на тканину.

Прямий шов - це найпростіший шов, у якого безліч різновидів. Важливо пам'ятати, що стрічка поводитьсь по-різному в крапці, де вона входить і

виходить із тканини. Від того, як вона ляже, залежить у якому порядку пришивати пелюстки: від центра до країв або від краю до центра.

Прямі стібки можуть бути:

- плоскі;
- скручені;
- петлеподібні.

Прямі стібки завжди варто поправляти вушком другої голки, щоб додати пелюсткам форму, характерну для квітки, що вишиваєте.

2). Практична робота №2

6. Організація контролю за виконанням практичної роботи, дотриманням правил техніки безпеки, необхідної індивідуальної допомоги.

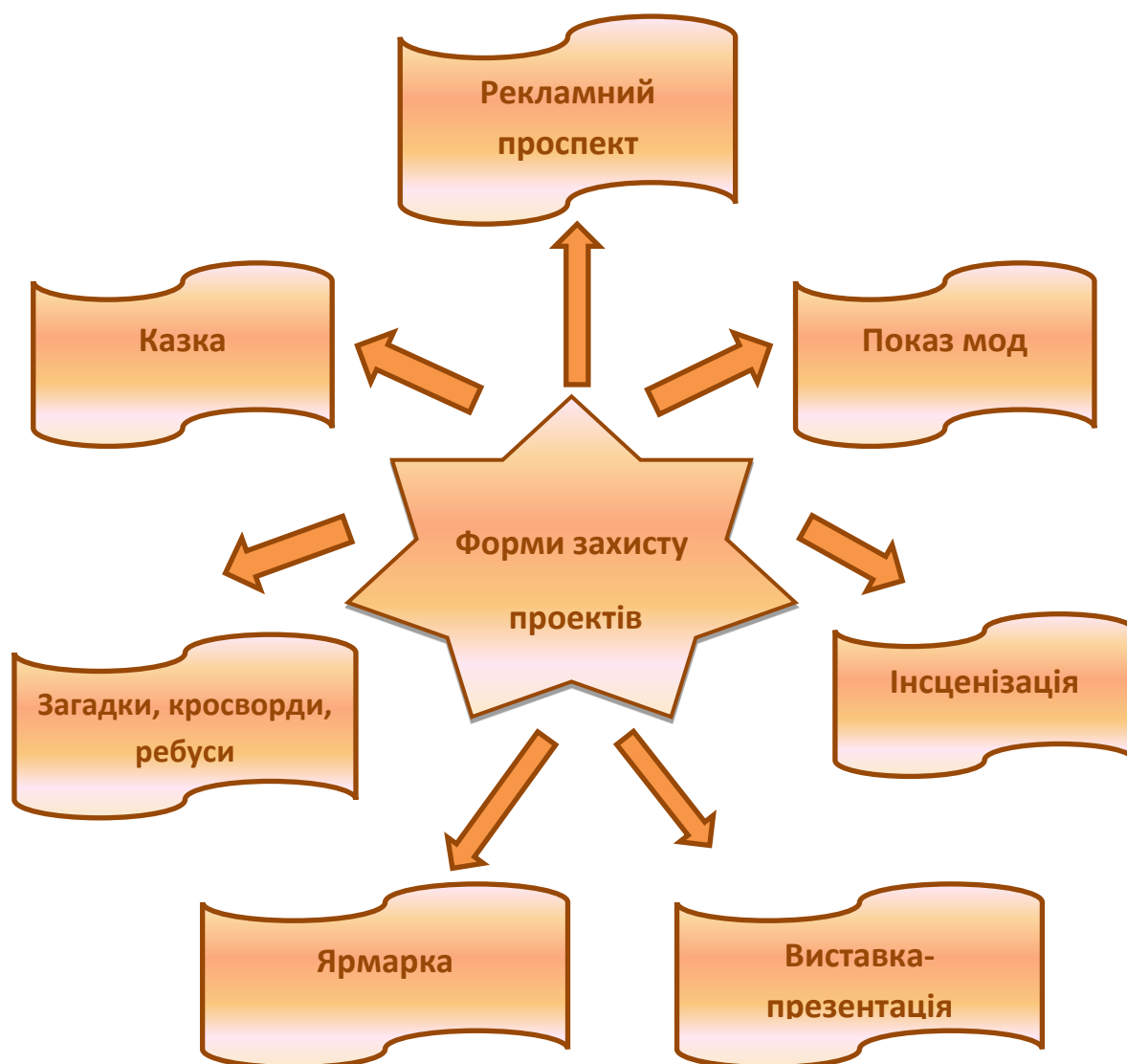
7. Заключний інструктаж. Прибирання робочого місця.

8. Перевірка засвоєння нового матеріалу. Кросворд «Вишивка»

9. Підсумок уроку. Виставляння оцінок. Домашнє завдання.

Виставка готових виробів учнів

ЗРАЗКИ ПРЕЗЕНТАЦІЙ

